

Sisällys

Alkusanat.....	9
Lapset oppimisen polulla.....	10
Oppimisen esteettömyys.....	12
Oppimisen ja osallistumisen tuki.....	13
Liikkuminen ja oppiminen.....	15
Liikkuminen sekä oppimisen ja toiminnan perusvalmiudet.....	16
Taidon oppiminen.....	19
Kirjan käyttöohjeet.....	21
Lähteet.....	23

KIELELLISET OPPIMISHETKET

Oma nimi ja sen kirjainten tunnistaminen.....	26
Tavurytmit.....	28
Pitkä ja lyhyt äänne.....	30
Kokosanahahmot.....	32
Riimit.....	34
Tavujen tunnistaminen ja yhdistyminen sanoiksi.....	36
Vieraiden kielten maistelu.....	38

MATEMAATTISET OPPIMISHETKET

Luokittelu ja vertailu.....	42
Sijainti- ja suhdekäsitteet.....	44
Lukumäärien laskeminen.....	46
Geometriset muodot.....	48
Järjestykseen asettaminen ja sarjoittaminen.....	50
Lukujonotaidot.....	52
Hahmottaminen.....	54
Looginen päättely.....	56
Mittaaminen.....	58
Lukumäärän muutoksen tutkiminen.....	60
Ajan käsitteet.....	62
Rahaan tutustuminen.....	64

LIITTEET

Oma nimi ja sen kirjainten tunnistaminen – kuvatuki ja tukiviittomat	69
Oma nimi ja sen kirjainten tunnistaminen – paikallaan: kirjaimet	71
Tavurytmit – kuvatuki ja tukiviittomat	77
Pitkä ja lyhyt äänne – kuvatuki ja tukiviittomat	79
Kokosanahahmot – kuvatuki ja tukiviittomat	81
Kokosanahahmot / Tavujen tunnistaminen ja yhdistyminen sanoiksi – kuvasanakortit	83
Kokosanahahmot / Tavujen tunnistaminen ja yhdistyminen sanoiksi – sanalaput	87
Riimit – kuvatuki ja tukiviittomat	89
Riimit – liikkuen: lorut	91
Riimit – paikallaan/aistien: sanaparit	92
Tavujen tunnistaminen ja yhdistyminen sanoiksi – kuvatuki ja tukiviittomat	93
Tavujen tunnistaminen ja yhdistyminen sanoiksi – liikkuen/paikallaan: tavut	95
Vieraiden kielten maistelu – kuvatuki ja tukiviittomat	97
Vieraiden kielten maistelu – liikkuen/paikallaan: maat, liput ja tervehdykset	99
Vieraiden kielten maistelu – paikallaan: väritettävät liput	101
Vieraiden kielten maistelu – aistien: sanat ja tukiviittomat	102
Luokittelu ja vertailu – kuvatuki ja tukiviittomat	103
Luokittelu ja vertailu – liikkuen: eläinten asuinpaikka-alustat	105
Luokittelu ja vertailu – liikkuen: eläinkuvat	113
Luokittelu ja vertailu – paikallaan: vuodenaika-alustat	115
Luokittelu ja vertailu – paikallaan: vuodenaikakuvat	123
Luokittelu ja vertailu – paikallaan: kuukausikuvat	125
Luokittelu ja vertailu – paikallaan: kuukausiviittomat	129
Luokittelu ja vertailu – paikallaan: vuodenaikaviittomat	131
Sijainti- ja suhdekäsitteet – kuvatuki ja tukiviittomat	133
Sijainti- ja suhdekäsitteet / Järjestykseen asettaminen ja sarjoittaminen – sijaintikäsitteiden kuva- ja viittomatuki	135
Sijainti- ja suhdekäsitteet / Lukumäärien laskeminen – värien kuva- ja viittomatuki	137
Lukumäärien laskeminen – kuvatuki ja tukiviittomat	139
Lukumäärien laskeminen / Järjestykseen asettaminen ja sarjoittaminen / Lukumäärän muutoksen tutkiminen – liikekuvat	141
Lukumäärien laskeminen – paikallaan: tehtäväpaperi	143
Lukumäärien laskeminen – paikallaan: väritettävien kuvien kuvatuki	145

Geometriset muodot – kuvatuki ja tukiviittomat	147
Geometriset muodot – paikallaan: värityskuva	149
Geometriset muodot – paikallaan: väritysohjeen kuvatuki	151
Järjestykseen asettaminen ja sarjoittaminen – kuvatuki ja tukiviittomat	153
Järjestykseen asettaminen ja sarjoittaminen – liikkuen: suunnistuslaput	155
Järjestykseen asettaminen ja sarjoittaminen – paikallaan: sokkelo, kaksi muotoa	156
Järjestykseen asettaminen ja sarjoittaminen – paikallaan: sokkelo, kolme muotoa	157
Järjestykseen asettaminen ja sarjoittaminen – paikallaan: sokkelo, värit	158
Järjestykseen asettaminen ja sarjoittaminen – paikallaan: sokkelo, kolme väriä ja muotoa	159
Lukujonotaidot – kuvatuki ja tukiviittomat	161
Lukujonotaidot – paikallaan: numerokortit	163
Hahmottaminen – kuvatuki ja tukiviittomat	165
Hahmottaminen – paikallaan: asentokortit	167
Looginen päättely – kuvatuki ja tukiviittomat	171
Looginen päättely – liikkuen: hyppimismuodot ruudukkoon	173
Looginen päättely – liikkuen: kuviosarjat	183
Looginen päättely – paikallaan: kuvakortit	191
Looginen päättely – paikallaan: vihjelauseet	195
Mittaaminen – kuvatuki ja tukiviittomat	197
Lukumäärän muutoksen tutkiminen – kuvatuki ja tukiviittomat	199
Lukumäärän muutoksen tutkiminen – paikallaan: tehtäväpaperi	201
Ajan käsitteet – kuvatuki ja tukiviittomat	203
Rahaan tutustuminen – kuvatuki ja tukiviittomat	205
Rahaan tutustuminen – liikkuen: rahat	207
Rahaan tutustuminen – liikkuen: värien hinnat	209
Rahaan tutustuminen – liikkuen: liikkeistä saatavat palkkiot	213
Rahaan tutustuminen – paikallaan: kallis-halpa-tehtäväpaperi	215
Rahaan tutustuminen – aistien: tekojen hinnat	217
Kartta	222
Taitotimantit	225

Alkusanat

Tervetuloa mukaan Todon seikkailuihin!

Kirjassa seikkailee hahmo nimeltä Todo, jonka nimi lausutaan kuten kirjoitetaan. Sen voisi lausua englantilaisittain, jolloin tarkoitetaan useimmiten listaa tehtävistä, jotka pitää tehdä. Jos se taas lausutaan espanjalaisittain eli kuten kirjoitetaan, se tarkoittaa kaikkea ja kaikkia. Pidämme tästä sanaleikistä, sillä kun merkitykset yhdistää, syntyy ajatus, että kaikki voivat tehdä kaikkea. Lasten oman mielikuvituksen herättelemiseksi Todolle ei ole luotu valmista hahmoa. Ryhmä voi valita Todoksi jo olemassa olevan käsinuken tai pehmon tai askarella sen yhdessä ja näin rikastuttaa kirjan käyttöä. Kirjassa Todo etsii taitotimantteja ja oppii samalla monenlaisia erilaisia taitoja. Aikuinen voi halutessaan sisällyttää Todon myös osaksi ryhmän muuta toimintaa.

Kirjassa on aluksi teoriaosuus, jossa kerrotaan muun muassa oppimisen esteettömyydestä ja erilaisista oppijoista, taidon oppimisesta sekä liikkumisesta ja sen yhteyksistä oppimisen perusvalmiuksiin. Lukemisen helpottamiseksi tekstiin ei ole sisällytetty lähdeviittauksia vaan käytetyt lähteet on mainittu lähteet-luvussa.

Kirjan käyttöohjeet on koottu yhteen lukuun. Se sisältää sekä vinkit ennakkovalmisteluista että kuvauksen oppimishetkien rakenteesta.

Näiden jälkeen esitellään 19 oppimishetkeä leikkeineen. Kukin oppimishetki sisältää koko ryhmän yhteisen aloituksen, kolmessa pienryhmässä

toteutettavat toimintapisteet, joissa harjoitellaan tavoitteena olevaa taitoa liikkuen, paikallaan ja aistien, sekä koko ryhmän yhteisen lopetuksen. Oppimishetkiin on sisällytetty kuva- ja viittomatuki tukemaan oppimisen esteettömyyttä. Kuva- ja viittomatuet sekä muita leikkeihin liittyviä materiaaleja voi kopioida kirjan liitteistä.

Todon taitoseikkailut noudattaa esiopetuksen kielellisten ja matemaattisten taitojen tavoitteita, mutta kirjan leikkejä voi käyttää sellaisenaan tai soveltaen myös varhaiskasvatuksessa ja alkuopetuksessa tai osana erityisopettajan antamaa opetusta. Kirjassa huomioidaan myös oppimisen ja osallistumisen tuen uudistus, ja leikkejä voidaankin käyttää oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen sekä ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa.

Toivomme, että tämä kirja auttaa omalla panoksellaan lukijaa varhaiskasvatussuunnitelman sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden mukaisen toiminnan toteuttamisessa hyödyntäen inklusiivisia toimintaperiaatteita ja liikkumisen lisäksi monenlaisia muita oppimisen tapoja. Toivomme myös, että kirja rohkaisee käyttämään tuttuja leikkejä osana oppisisältöjä ja näkemään niiden moninaiset mahdollisuudet. Kirja tarjoaa keinoja kaikkien lasten toimintaan osallistumiseen ja mukailee näin myös oppimisen tuen uudistusta sekä vastaa velvoitteeseen edistää liikunnallista elämäntapaa.

Riemukkaita hetkiä Todon ja taitotimanttien seurassa!

Tuuli Tiainen ja Virve Välimäki

Oma nimi ja sen kirjainten tunnistaminen

Materiaalit

- oppimishetken kuvatuki ja tukiviittomat suikaleina (s. 69–70)
- kirjaimet (s. 71–75)
- paperilappuja
- sinitarraa
- muoviluvahaa, savea tai taikataikinaa

Aloitus

- Käydään koko ryhmän kanssa läpi oppimishetken sisältö kuvatuena ja tukiviittomien avulla.
- Todon taikatanssi:

*Hyppää ylös seisomaan!
Heiluta käsiä korkealla!
Keinuta peppua!*

*Marssi paikallasi!
Pyöri ympäri!
Istahda takaisin lattialle!*

- Todon tarina:

Olen huvipuistossa. Näen ympärilläni nopeasti pyöriviä karuselleja, hurjaa vauhtia kiihtäviä vuoristoratoja, kaikenlaisia kieputtimia ja runsaasti vilkkuvia valoja. Huvipuistossa on paljon väkeä, ja minua melkein huimaa. Minua vastaan tulee iloisesti naurava lapsijoukko. Kaikilla lapsilla on paitaan kiinnitetyt nimilaput. Minua ihmetyttää, eivätkö lapset muuten muista nimeään. Lapset kertovat minulle, että nimilaput ovat siltä varalta, jos he eksyisivät väentungoksessa. Pysähdyn jokaisen lapsen kohdalle ja luen hitaasti lapsen nimen kirjain kirjaimelta. Kun viimeinenkin nimi on luettu, lapset antavat palkinnoksi taitotimantin!

Toimintapisteet

Liikkuen

Jokaisen lapsen nimi kirjoitetaan omalle paperilapulleen.

- Käydään läpi toimintapisteiden ohjeet kuvatuen ja tukiviittomien avulla.
- Lapset menevät mahalleen lattialle ja pitävät silmät kiinni.
- Aikuinen käy piilottamassa nimilaput sinitarran avulla eri paikkoihin tilassa.
- Luvan saatuaan lapset lähtevät etsimään omaa nimeään.
- Löydettyään oman nimensä lapsi tuo lapun aikuiselle ja menee takaisin lähtöpaikkaan ja -asentoon.
- Aikuinen piilottaa nimen uudestaan ja sanoo lapsen nimen. Lapsi lähtee etsimään nimeään. Nimi voidaan piilottaa myös ylösalaisin.
- Näin leikki rullaa siten, että nimiä etsitään ja piilotetaan koko ajan.

Paikallaan

Jokaisen lapsen nimi kirjoitetaan omalle paperilapulleen. Pöydälle tai lattialle levitetään runsaasti kirjaimia.

- Käydään läpi toimintapisteiden ohjeet kuvatuen ja tukiviittomien avulla.
- Lapset istuvat pöydän ääreen tai lattialle piiriin ja ottavat oman nimilapun eteensä.
- Lapset etsivät oman nimensä kirjaimia yksi kerrallaan lukusuunnan mukaisesti ja muodostavat niistä oman nimensä.
- Vertaillaan, mitä kirjaimia nimissä on. Esimerkiksi: Keiden nimessä on S-kirjain? Montako S-kirjainta on koko ryhmän lasten nimissä? Mitkä sanat alkavat S-kirjaimella? Mitä S-kirjaimella alkavia asioita voi tehdä?

Aistien

Jokaisen lapsen nimi kirjoitetaan omalle paperilapulleen.

- Käydään läpi toimintapisteiden ohjeet kuvatuen ja tukiviittomien avulla.
- Lapsille jaetaan omat nimilappunsa.
- Lapset muotoilevat nimensä kirjaimet muovailuvahasta, savesta tai taikataikinasta.

Lopetus

- Käydään koko ryhmän kanssa läpi oppimishetken sisältö kuvatuen, tukiviittomien ja mielipidepeukujen avulla.
 - Mitä tänään tehtiin?
 - Mitä tänään harjoiteltiin?
 - Mikä oli tänään kivointa?
- Lapset etsivät karttapohjasta Todon tarinaan liittyvän kuvan ja laittavat kuvan vieressä olevan taitoimantin Todon aarrearkkuun.